

Ευρωπαϊκή
Επιτροπή

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΔΜ

Ασφαλείς Χώρες Καταγωγής

1 Εισαγωγή

Στον απόηχο της μεγάλης προσέλευσης αιτούντων άσυλο, κυρίως Σύρων, το 2015, πολλά Κράτη (Μέλη) βρέθηκαν αντιμέτωπα με μεγάλο αριθμό αιτήσεων ασύλου από άτομα προερχόμενα από χώρες οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί από ορισμένα Κράτη Μέλη ως «ασφαλείς χώρες καταγωγής», με την έννοια ότι τα Κράτη Μέλη θεωρούν τις συγκεκριμένες χώρες γενικά ασφαλείς και ότι επομένως η πιθανότητα μιας θετικής απόφασης είναι σχετικά χαμηλή. Παραδείγματα τέτοιων χωρών είναι οι Βαλκανικές χώρες και η Αλγερία, το Μαρόκο και η Τυνησία. Επειδή ο μεγάλος αριθμός αιτήσεων από πολίτες ασφαλών χωρών καταγωγής δημιουργεί κίνδυνο συμφόρησης του συστήματος ασύλου των Κρατών (Μελών), πολλά Κράτη (Μέλη) έλαβαν μέτρα αντιμετώπισης της εισροής αιτούντων άσυλο από ασφαλείς χώρες καταγωγής. Ένα από τα μέτρα ορισμένων Κρατών (Μελών) ήταν η διαμόρφωση ενός καταλόγου ασφαλών χωρών καταγωγής. Σε συνδυασμό με την εισαγωγή του καταλόγου ασφαλών χωρών καταγωγής, ορισμένα Κράτη (Μέλη) εισήγαγαν επίσης μια ταχεία διαδικασία ασύλου για τους πολίτες των συγκεκριμένων χωρών. Άλλα Κράτη Μέλη προσαρμόσαν επίσης την πολιτική επιστροφής για τους πολίτες των χωρών αυτών ή διαμόρφωσαν απλούστερες προϋποθέσεις υποδοχής.

Το συγκεκριμένο ενημερωτικό σημείωμα παρουσιάζει μια επισκόπηση των πολιτικών και των πρακτικών των Κρατών (Μελών) σχετικά με τις ασφαλείς χώρες καταγωγής. Περιγράφει ποιες χώρες έχουν θεσπίσει κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής και σε ποιο βαθμό οι πολίτες των χωρών αυτών έχουν διαφορετική μεταχείριση από τους πολίτες άλλων χωρών στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου. Στο έγγραφο εξετάζονται επίσης οι διαφορές που ισχύουν για τους όρους υποδοχής και τα μέτρα για την επιστροφή.

Σκοπός αυτού του ενημερωτικού σημειώματος είναι να παρέχει στους αρμόδιους χάραξης πολιτικής, στους ερευνητές και στις ΜΚΟ σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο ΕΕ μια πραγματολογική επισκόπηση των πολιτικών και των πρακτικών που έχουν θεσπίσει τα Κράτη (Μέλη). Οι πληροφορίες αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη διευκόλυνση της ανταλλαγής καλών πρακτικών και για την επισήμανση των τομέων στους οποίους χρειάζονται περαιτέρω δράσεις από την ΕΕ.

Οι πληροφορίες σε αυτό το ενημερωτικό σημείωμα έχουν συγκεντρωθεί μέσω ορισμένων ερωτημάτων τα οποία υπέβαλε το ΕΔΜ.¹ Σε αυτό το ενημερωτικό σημείωμα περιλαμβάνονται συνεισφορές από 24 χώρες. Η ανάλυση των στοιχείων πραγματοποιήθηκε από τα εθνικά σημεία επαφής του ΕΔΜ στην Εσθονία και στην Ολλανδία με την υποστήριξη του εθνικού σημείου επαφής της Πολωνίας. Οι πληροφορίες του ενημερωτικού σημειώματος ελέγχθηκαν και επαληθεύτηκαν από τα άλλα εθνικά σημεία επαφής του ΕΔΜ και από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO).

¹ 1) Κοινό ad-hoc ερώτημα ΕΔΜ, ΕΕ και ΝL για τις ασφαλείς χώρες καταγωγής (προώθηση από ΕΕ και ΝL στις 28 Νοεμβρίου 2016).

2) Ad-Hoc Ερώτημα ΕΔΜ για την Ταχεία Διαδικασία Ασύλου πριν την πρωτόδικη απόφαση για πολίτες ασφαλών χωρών καταγωγής (προώθηση από ΝL στις 31 Μαΐου 2017).

3) Ad-Hoc Ερώτημα ΕΔΜ για την Διαδικασία Προσφυγών και τους όρους υποδοχής μετά την πρωτόδικη απόφαση για πολίτες ασφαλών χωρών καταγωγής (προώθηση από ΝL στις 31 Μαΐου 2017).

4) Ad-Hoc Ερώτημα ΕΔΜ για την Επιστροφή πολιτών ασφαλών χωρών καταγωγής για ΑΤ, ΒΕ, ΒΓ, ΔΕ, ΕΣ, ΗΡ, ΣΖ, ΦΙ, ΦΡ, ΗΥ, ΙΕ, ΛΥ, ΜΤ, ΝΛ, ΡΟ, ΣΚ, ΣΙ, ΥΚ, ΝΟ (προώθηση από ΝL στις 6 Οκτωβρίου 2017).

5) Κοινό επαναληπτικό ad-hoc ερώτημα ΕΔΜ, ΝL, ΡL και ΕΕ για τη διαδικασία ανάπτυξης του καταλόγου ασφαλών χωρών καταγωγής (σε ΑΤ, ΒΕ, ΒΓ, ΔΕ, ΕΣ, ΗΡ, ΣΖ, ΦΙ, ΦΡ, ΗΥ, ΙΕ, ΛΥ, ΜΤ, ΝΛ, ΡΟ, ΣΚ, ΣΙ, ΥΚ, ΝΟ (προώθηση από ΕΕ στις 13 Οκτωβρίου 2017)).

6) Κοινό επαναληπτικό ad-hoc Ερώτημα ΕΔΜ, ΝL, ΡL και ΕΕ για τις ασφαλείς χώρες καταγωγής στα ΚΜ τα οποία επί του παρόντος δεν διαθέτουν κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής (σε ΣΥ, ΕΕ, ΙΤ, ΛΥ, ΛΤ, ΡL, ΡΤ, ΣΕ (προώθηση από ΕΕ στις 12 Οκτωβρίου 2017)).

2 Βασικά σημεία

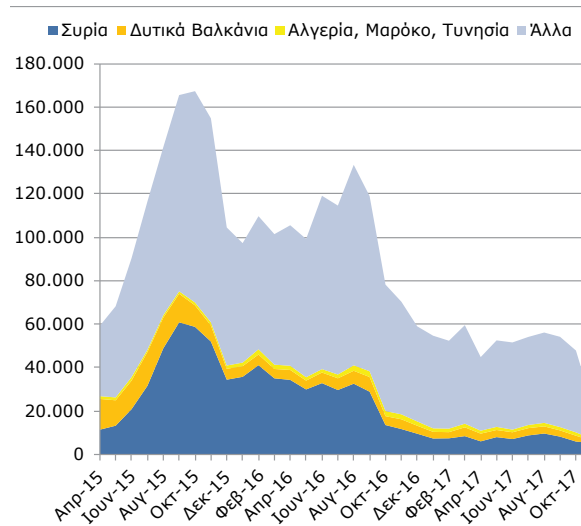
- ★ Από τα 24 Κράτη (Μέλη) που παρείχαν πληροφορίες για το συγκεκριμένο ενημερωτικό σημείωμα του ΕΔΜ, τα 14 διαθέτουν κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής. Επιπλέον, η Νορβηγία και η Φινλανδία (σε κάποιο βαθμό) χρησιμοποιούν την έννοια της ασφαλούς χώρας καταγωγής, παρά το ότι δεν υπάρχει ένας καθορισμένος κατάλογος χωρών οι οποίες θα μπορούσαν να θεωρηθούν ασφαλείς σε κάθε κατάσταση.
- ★ Οι βασικές 6 χώρες που έχουν χαρακτηριστεί ως ασφαλείς χώρες καταγωγής από τα περισσότερα Κράτη (Μέλη) είναι οι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων.
- ★ Ο αριθμός των χωρών που έχουν χαρακτηριστεί ως ασφαλείς χώρες καταγωγής διαφέρει σε μεγάλο βαθμό μεταξύ των Κρατών (Μελών). Τα Κράτη (Μέλη) με τις περισσότερες χώρες στους εθνικούς τους καταλόγους είναι η Ολλανδία (32), το Ηνωμένο Βασίλειο (24) και η Αυστρία (20). Πρέπει ωστόσο να ληφθεί υπόψη ότι ορισμένα Κράτη (Μέλη) έχουν ορίσει ως ασφαλείς ορισμένες χώρες της ΕΕ28, του ΕΟΧ και την Ελβετία, ενώ άλλες έχουν επιλέξει να μη συμπεριλάβουν τις χώρες αυτές στον κατάλογο τους.
- ★ Τα περισσότερα Κράτη (Μέλη) επανεξετάζουν τακτικά τον κατάλογο για να ελέγξουν την επικαιροποίησή του, αλλά σε γενικές γραμμές δεν προβλέπονται σαφώς καθορισμένα χρονικά διαστήματα για τη συχνότητα επικαιροποίησης.
- ★ Στα περισσότερα Κράτη (Μέλη), τα κριτήρια αξιολόγησης που χρησιμοποιούνται αποτυπώνονται στο εθνικό δίκαιο και αντιστοιχούν γενικά στα κριτήρια τα οποία προβλέπει η Οδηγία της ΕΕ για τις Διαδικασίες Ασύλου.
- ★ Κατά την εξέταση του πιθανού χαρακτηρισμού μιας χώρας ως ασφαλούς χώρας καταγωγής, τα περισσότερα Κράτη (Μέλη) λαμβάνουν υπόψη τους αν η εν λόγω χώρα έχει χαρακτηριστεί ασφαλής και από άλλα Κράτη (Μέλη).
- ★ Στα περισσότερα Κράτη (Μέλη) που διαθέτουν εθνικό κατάλογο, η ταχεία διαδικασία, η οποία εφαρμόζεται για πολίτες ασφαλών χωρών καταγωγής, έχει τη μισή διάρκεια της τυποποιημένης διαδικασίας.
- ★ Πολλά Κράτη (Μέλη) επιταχύνουν τις διαδικασίες προσφυγής όταν πρόκειται για πολίτες ασφαλών χωρών καταγωγής. Σε ορισμένες χώρες για παράδειγμα, η περίοδος προσφυγής είναι μικρότερη σε διάρκεια, ενώ σε άλλες το χρονικό περιθώριο για την έκδοση σχετικής δικαστικής απόφασης έχει μειωθεί. Επίσης, σε πολλά Κράτη (Μέλη) η προσφυγή δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα.

- ★ Οι συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο, στα περισσότερα Κράτη (Μέλη) παρέχονται με τον ίδιο τρόπο για τους αιτούντες από ασφαλείς χώρες καταγωγής όπως και για τους αιτούντες από άλλες χώρες.
- ★ Ορισμένα από τα Κράτη (Μέλη) τα οποία διαθέτουν κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής έχουν εφαρμόσει συγκεκριμένους κανόνες ή μέτρα στον τομέα της επιστροφής. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν συντομότερο χρονικό διάστημα για την εθελούσια αναχώρηση και/ή διαφορετικές πολιτικές έκδοσης απαγόρευσης εισόδου για πολίτες ασφαλών χωρών καταγωγής.
- ★ Επιπλέον, πολλά Κράτη (Μέλη) παρέχουν μικρότερη υποστήριξη για την επιστροφή και/ή για την επανένταξη πολιτών ασφαλών χωρών καταγωγής σε σύγκριση με εκείνους άλλων χωρών. Η υποστήριξη μειώνεται κυρίως όταν ένας μετανάστης προσέρχεται από ασφαλή χώρα καταγωγής και/ή διαθέτει δικαίωμα πρόσβασης χωρίς θεώρηση διαβατηρίου στη χώρα από την οποία υποτίθεται ότι θα αποχωρήσει.

3 Γενικό πλαίσιο

Τα τελευταία χρόνια, η ΕΕ δέχεται σταθερές ροές αιτούντων άσυλο από σχετικά ασφαλείς χώρες καταγωγής, όπως οι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και η Αλγερία, το Μαρόκο και η Τυνησία (βλ. σχήματα 1 και 2).

Σχήμα 1. Αιτήσεις ασύλου στην ΕΕ28

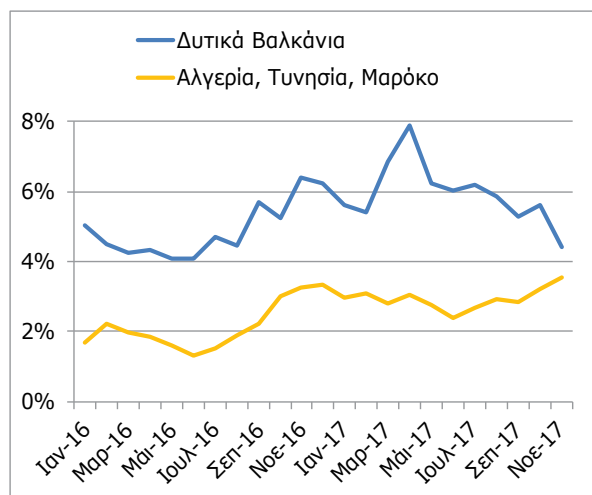

Πηγή: Eurostat

Σημείωση: Πρώτες αιτήσεις. Χώρες Δυτικών Βαλκανίων: Μακεδονία, Μαυροβούνιο, Σερβία, Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη και Κοσσυφοπέδιο.

Συνολικά, οι αιτήσεις από ασφαλείς χώρες καταγωγής² φαίνεται ότι αποτελούν μικρό μόνο μέρος επί του συνόλου των αιτήσεων ασύλου που υποβάλλονται στην ΕΕ. Για παράδειγμα, το ποσοστό αιτήσεων ασύλου που υποβάλλονται από πολίτες χωρών των Δυτικών Βαλκανίων και από Αλγερία, Τυνησία και Μαρόκο στην ΕΕ κυμαίνεται μεταξύ 4-8% και 1-4% αντίστοιχα από την αρχή του 2016 (βλ. σχήμα 2).

Σχήμα 2. Ποσοστό αιτήσεων από πολίτες χωρών Δυτικών Βαλκανίων και από Αλγερία, Τυνησία και Μαρόκο επί του συνόλου των αιτήσεων στην ΕΕ28 (2016)

Πηγή: Eurostat

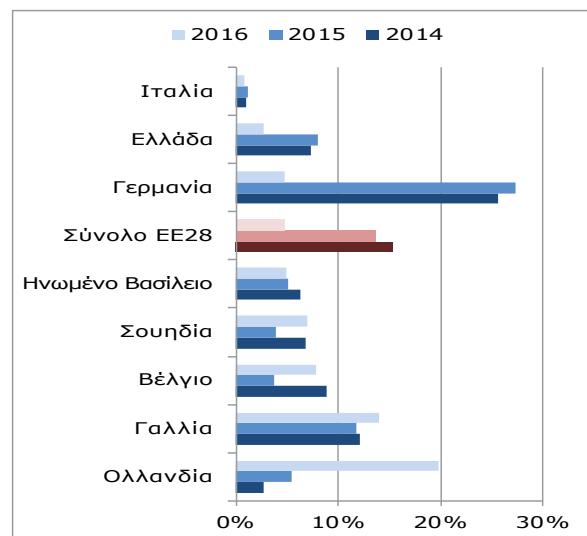
Σημείωση: Πρώτες αιτήσεις. Χώρες Δυτικής Βαλκανικής: Μακεδονία, Μαυροβούνιο, Σερβία, Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη και Κοσσυφοπέδιο.

Σε ορισμένες χώρες ωστόσο, το ποσοστό αιτήσεων από ασφαλείς χώρες καταγωγής έφθασε σε σημαντικά υψηλότερα επίπεδα. Στην Ολλανδία, για παράδειγμα, ποσοστό σχεδόν 50% των πρώτων αιτήσεων ασύλου το 2016 υποβλήθηκε από πολίτες χωρών που έχουν χαρακτηριστεί ασφαλείς από την Ολλανδική κυβέρνηση.

Οι χώρες με το μεγαλύτερο ποσοστό αιτήσεων από τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων το 2016 ήταν η Ολλανδία (20%), η Γαλλία (14%), το Βέλγιο (8%) και η Σουηδία (7%). Όπως φαίνεται στο σχήμα 3, το ποσοστό αιτήσεων από πολίτες χωρών των Δυτικών Βαλκανίων παρουσίασε σημαντική μεταβολή από χρόνο σε χρόνο σε ορισμένα Κράτη (Μέλη) με αισθητή, για παράδειγμα, μείωση στη Γερμανία και με μεγάλη αύξηση στην Ολλανδία.

² Πρέπει να σημειωθεί ότι το ποιες χώρες θα χαρακτηρίζονται ως «ασφαλείς χώρες καταγωγής» εξαρτάται από το Κράτος (Μέλος). Επιπλέον, δεν υπάρχει κοινός κατάλογος ΕΕ για τις ασφαλείς χώρες καταγωγής.

Σχήμα 3. Ποσοστό αιτήσεων από πολίτες χωρών των Δυτικών Βαλκανίων επί του συνόλου των αιτήσεων σε επιλεγμένα Κράτη (Μέλη)

Πηγή: Eurostat

Σημείωση: Πρώτες αιτήσεις. Παρουσιάζονται μόνο χώρες οι οποίες έλαβαν περισσότερες από 100 αιτήσεις ασύλου από πολίτες χωρών των Δυτικών Βαλκανίων το 2016. Χώρες Δυτικής Βαλκανικής: Μακεδονία, Μαυροβούνιο, Σερβία, Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη και Κοσσυφοπέδιο.

4 Νομικό πλαίσιο

Η αναδιτύπωση της Οδηγίας περί Διαδικασιών Ασύλου της ΕΕ³, η οποία εφαρμόζεται από τον Ιούλιο 2015, ορίζει ποιες χώρες μπορούν να θεωρούνται ως «ασφαλείς χώρες καταγωγής». ⁴ Προβλέπει ότι «μια χώρα θεωρείται ως ασφαλής χώρα καταγωγής εάν, βάσει της νομικής κατάστασης, της εφαρμογής του δικαίου στο πλαίσιο δημοκρατικού συστήματος και των γενικών πολιτικών συνθηκών, καταδεικνύεται σαφώς ότι γενικά και μόνιμα δεν υφίσταται δίωξη, όπως ορίζεται στο άρθρο 9 της Οδηγίας 2011/95/ΕΕ,⁵ ούτε βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία ούτε απειλή που προκύπτει από τη χρήση αδιάκριτης βίας σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένοπλης σύγκρουσης.»

³ Οδηγία 2013/32/ΕΥ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2013 για τις κοινές διαδικασίες χορήγησης και ανάκλησης του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιτύπωση)

⁴ Η Οδηγία δεν ισχύει για τη Δανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία.

⁵ Το Άρθρο 9 (2) της Οδηγίας για τις Διαδικασίες Ασύλου (αναδιτύπωση) ορίζει ποιες πράξεις αποτελούν πράξεις δίωξης. Σε αυτό αναφέρεται: «Οι πράξεις δίωξης [...] μπορούν, μεταξύ άλλων, να λαμβάνουν τη μορφή:

(α) πράξεων σωματικής ή ψυχικής βίας, συμπεριλαμβανομένων πράξεων σεξουαλικής βίας.

(β) νομικών, διοικητικών, αστυνομικών και/ή δικαστικών μέτρων τα οποία από μόνα τους εισαγάγουν διακρίσεις ή εφαρμόζονται με τρόπο μεροληπτικό.

(γ) ποινικής δίωξης ή επιβολής ποινής η οποία είναι δυσανάλογη ή μεροληπτική.

(δ) άρνησης ένδικων μέσων με αποτέλεσμα την επιβολή δυσανάλογης ή μεροληπτικής ποινής.

(ε) ποινικής δίωξης ή επιβολής ποινής για την άρνηση εκπλήρωσης στρατιωτικής θητείας σε σύρραξη, εάν η εκπλήρωση της στρατιωτικής θητείας θα συμπεριλάμβανε εγκλήματα ή πράξεις που εμπνύουν στους λόγους εξαιρέσεως που προβλέπονται στο άρθρο 12(2).

(στ) πράξεων που στοχεύουν το φύλο ή τα παιδιά.»

Εκτιμώντας αν μια τρίτη χώρα είναι ασφαλής, τα Κράτη (Μέλη) τα οποία δεσμεύονται από την Οδηγία πρέπει να λάβουν υπόψη το βαθμό προστασίας την οποία παρέχει μια χώρα έναντι της δίωξης ή της καταχρηστικής μεταχείρισης. Εξετάζονται τα εξής θέματα:

- α) Οι σχετικοί νόμοι και κανονισμοί της χώρας και ο τρόπος εφαρμογής τους.
- β) Ητήρηση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που προβλέπονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και/ή στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και/ή στη Σύμβαση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών κατά των Βασανιστηρίων, και ειδικότερα των δικαιωμάτων επί των οποίων δεν μπορεί να υπάρξει παρέκκλιση, σύμφωνα με το Άρθρο 15 (2) της παραπάνω Ευρωπαϊκής Σύμβασης.
- γ) Η τήρηση της αρχής *μη επαναπροώθησης* κατά τη Σύμβαση της Γενεύης, και
- δ) Η πρόβλεψη για ένα σύστημα άσκησης αποτελεσματικών ένδικων μέσων κατά των παραβιάσεων αυτών των δικαιωμάτων και των ελευθεριών.⁶

Στα Κράτη (Μέλη) τα οποία δεσμεύονται από την Οδηγία επιτρέπεται, χωρίς αυτό να αποτελεί υποχρέωσή τους, η δημιουργία ενός εθνικού καταλόγου ασφαλών χωρών καταγωγής και η κατάρτιση εθνικών κανονισμών και διαδικασιών για τη θέση σε ισχύ του συγκεκριμένου καταλόγου. Η Οδηγία περί Διαδικασιών Ασύλου ορίζει ότι η αξιολόγηση μιας χώρας ως ασφαλής χώρα καταγωγής πρέπει να βασίζεται σε ένα φάσμα πηγών πληροφοριών, όπως οι πληροφορίες από άλλα Κράτη (Μέλη), από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO), από την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR), από το Συμβούλιο της Ευρώπης και από άλλους σχετικούς διεθνείς οργανισμούς. Επιπλέον, τα Κράτη (Μέλη) πρέπει να ελέγχουν τακτικά την κατάσταση στις τρίτες χώρες οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί ασφαλείς χώρες καταγωγής.⁷

Το 2015 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε πρόταση Κανονισμού δημιουργίας ενός κοινού καταλόγου ΕΕ για τις ασφαλείς χώρες καταγωγής. Η Επιτροπή πρότεινε, σε ένα πρώτο στάδιο, την προσθήκη των ακόλουθων χωρών στον κατάλογο: Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Κοσσυφοπέδιο, Μαυροβούνιο, Σερβία και Τουρκία. Οι διαπραγματεύσεις για την πρόταση ήταν ακόμα σε εξέλιξη τον Δεκέμβριο 2017.⁸

⁶ Οδηγία περί Διαδικασιών Ασύλου (αναδιατύπωση) Παράρτημα 1

⁷ Οδηγία περί Διαδικασιών Ασύλου (αναδιατύπωση)

⁸ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2017), *Πρόγραμμα Νομοθετικής Αμαξοστοιχίας - Προς μια νέα πολιτική μετανάστευσης*, διαθέσιμο στο <http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-towards-a-new-policy-on-migration/file-european-list-of-safe-countries-of-origin> [στοιχεία από 7 Δεκεμβρίου 2017]

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2015), *Κανονισμός Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κοινού καταλόγου ΕΕ περί ασφαλών χωρών καταγωγής για τους σκοπούς της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις κοινές πρακτικές χορήγησης και ανάκλησης καθεστώτος διεθνούς προστασίας, και τροποποίησης της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ*, διαθέσιμο

5 Εθνικές πολιτικές σχετικά με τους καταλόγους ασφαλών χωρών καταγωγής

5.1 ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ (ΜΕΛΗ)

Από τα 24 Κράτη (Μέλη) που παρείχαν πληροφορίες για αυτό το ενημερωτικό σημείωμα του ΕΔΜ, τα 14 διαθέτουν κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής. Από τις 10 χώρες που δεν διαθέτουν κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής, η **Φινλανδία** ανέφερε ότι δεν διαθέτει μεν καθορισμένο κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής, αλλά κατά τη διάρκεια της λήψης αποφάσεων, σε μεμονωμένες περιπτώσεις, ορισμένες χώρες μπορούν να θεωρούνται ασφαλείς. Η **Νορβηγία** ανέφερε επίσης ότι δεν διαθέτει επίσημο κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής, αλλά προβλέπεται ταχεία διαδικασία για τους πολίτες ορισμένων χωρών. Η αίτηση ενός αιτούντος άσυλο από μια από τις χώρες αυτές θα τύχει αρχικής επεξεργασίας σε εξατομικευμένη βάση εντός 48 ωρών. Έτσι λοιπόν, σε αυτό το ενημερωτικό σημείωμα, η **Νορβηγία** και η **Φινλανδία** χαρακτηρίζονται ως χώρες που χρησιμοποιούν την έννοια της ασφαλούς χώρας καταγωγής (αν και δεν υπάρχει ένας καθορισμένος κατάλογος χωρών οι οποίες θα μπορούσαν να θεωρηθούν ασφαλείς σε κάθε κατάσταση).

Πίνακας 1. Επισκόπηση των χωρών οι οποίες διαθέτουν κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής

Χώρα	Κατάλογος ασφαλών χωρών καταγωγής;
Αυστρία	Ναι
Βέλγιο	Ναι
Βουλγαρία	Ναι ⁹
Κροατία	Ναι
Κύπρος	Όχι
Τσεχία	Ναι
Εσθονία	Όχι
Φινλανδία	Όχι, αλλά η έννοια ασφαλούς χώρας καταγωγής χρησιμοποιείται

στο https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal-implementation-package/docs/proposal_for_regulation_of_the_ep_and_council_establishing_an_eu_common_list_of_safe_countries_of_origin_en.pdf [στοιχεία 7 Δεκεμβρίου 2017]

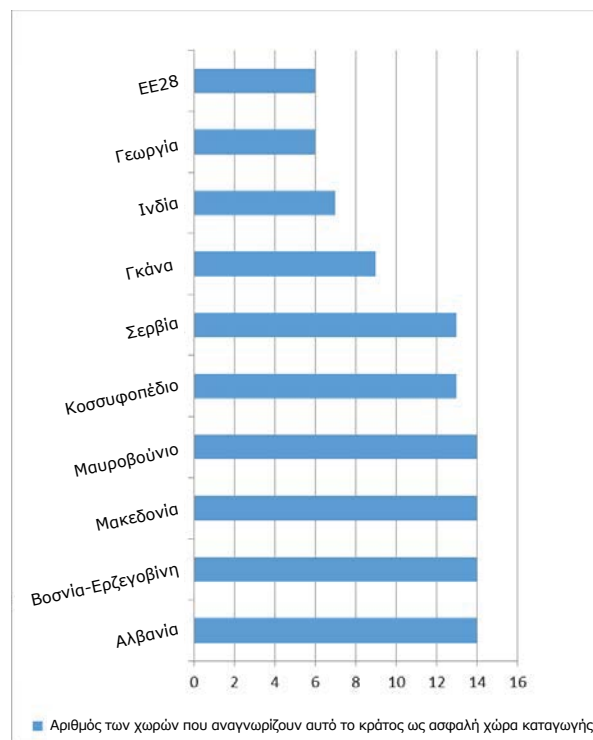
Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2015), *Ενημέρωση: Ασφαλείς Χώρες Καταγωγής Προτεινόμενος κοινός κατάλογος ΕΕ*, διαθέσιμο στο <http://www.europarl.europa.eu/EPRS/EPRS-Briefing-569008-Safe-countries-of-origin-FINAL.pdf> [στοιχεία 7 Δεκεμβρίου 2017]

⁹ Στη Βουλγαρία, ο κατάλογος ασφαλών χωρών καταγωγής θεσπίστηκε με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου τον Μάιο 2005. Από την ένταξή τους στην ΕΕ το 2007, ο υιοθετημένος εθνικός κατάλογος δεν έχει ούτε επίσημα καταργηθεί ούτε έχει επικαιροποιηθεί, ενώ ταυτόχρονα δεν έχει εφαρμοστεί στην πράξη.

Γαλλία	Ναι
Γερμανία	Ναι
Ελλάδα	Όχι ¹⁰
Ουγγαρία	Ναι
Ιρλανδία	Ναι
Ιταλία	Όχι
Λετονία	Όχι
Λιθουανία	Όχι
Luxembourg	Ναι
Ολλανδία	Ναι
Πολωνία	Όχι
Πορτογαλία	Όχι
Σλοβακία	Ναι
Σλοβενία	Ναι
Σουηδία	Όχι
Ηνωμένο Βασίλειο	Ναι
Νορβηγία	Όχι, αλλά η έννοια ασφαλούς χώρας καταγωγής χρησιμοποιείται

Οι χώρες που έχουν συμπεριληφθεί στους εθνικούς καταλόγους ασφαλών χωρών καταγωγής ποικίλλουν σημαντικά μεταξύ των Κρατών (Μελών).¹¹ Οι βασικές 6 χώρες που έχουν χαρακτηριστεί ως ασφαλείς χώρες καταγωγής είναι όλες οι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων (βλ. Σχήμα 4).

Σχήμα 4. Αριθμός των χωρών που αναγνωρίζουν αυτό το κράτος ως ασφαλή χώρα καταγωγής

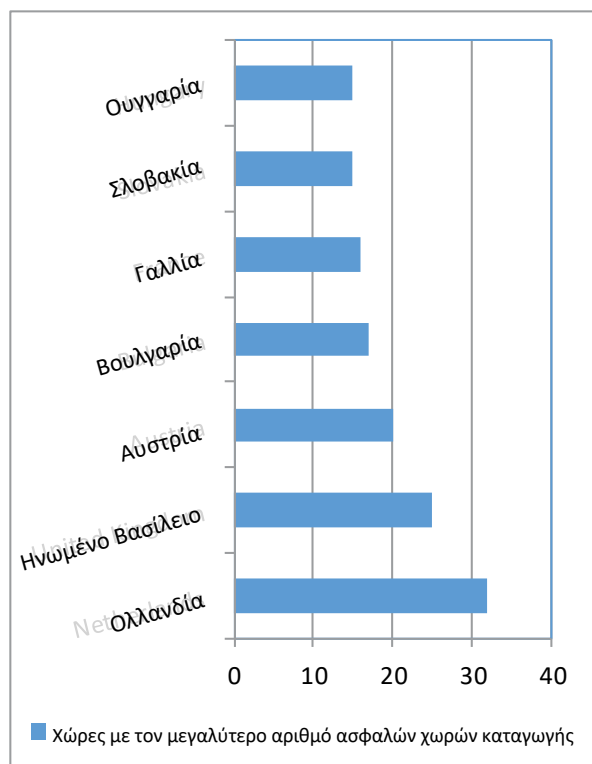
Ο αριθμός των χωρών που έχουν χαρακτηριστεί ως ασφαλείς χώρες καταγωγής διαφέρει σε μεγάλο βαθμό μεταξύ των Κρατών (Μελών) (βλ. σχήμα 5). Η **Ολλανδία** διαθέτει τον μεγαλύτερο κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής (32 ασφαλείς χώρες καταγωγής), ακολουθούμενη από το **Ηνωμένο Βασίλειο** (24 χώρες¹²) και την **Αυστρία** (20 χώρες). Ταυτόχρονα, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ορισμένα Κράτη (Μέλη) έχουν ορίσει ως ασφαλείς όλες τις χώρες της ΕΕ28¹³, του ΕΟΧ και την Ελβετία, ενώ άλλες μπορεί να έχουν επιλέξει να μη συμπεριλάβουν τις χώρες αυτές στον κατάλόγό τους, αλλά να τις θεωρούν ωστόσο ασφαλείς.

¹⁰ Η Ελλάδα δεν έχει εισφέρει πληροφορίες στο συγκεκριμένο ενημερωτικό σημείωμα, αλλά, σύμφωνα με την ΕΑΣΟ, στην Ελλάδα δεν έχει θεσπιστεί κατάλογος χωρών, αλλά η συγκεκριμένη έννοια χρησιμοποιείται στο Δίκαιο. Ο Διευθυντής της Υπηρεσίας Ασύλου προτείνει ένα κατάλογο. Ο Υπουργός Εξωτερικών Υποθέσεων και ο Υπουργός Μεταναστευτικής Πολιτικής υιοθετούν ένα κατάλογο με βάση μια ΚΥΑ. Ο Κατάλογος κοινοποιείται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή από τον ΥΠΕΞ.

¹¹ Παρακαλούμε συμβουλευτείτε το παράρτημα για μια ολοκληρωμένη επισκόπηση των χωρών

¹² Ορισμένες από αυτές θεωρούνται ασφαλείς μόνο για ορισμένες κοινωνικές ομάδες (για παράδειγμα τους άνδρες)

¹³ Για παράδειγμα, AT, DE, HU, NL, NO έχουν προσθέσει χώρες της ΕΕ28 στον κατάλογο, ενώ BE, BG, HR, CZ, FR, IE, LU, SK, SI και UK έχουν επιλέξει να μην το πραγματοποιήσουν. Η FI θεωρεί τις χώρες ΕΕ28 ως χώρες που μπορούν να υπολογίζονται ως ασφαλείς για τον αιτούντα παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχει καθορισμένος κατάλογος ασφαλών χωρών καταγωγής.

Σχήμα 5. Χώρες με τον μεγαλύτερο αριθμό ασφαλών χωρών καταγωγής

Ορισμένα Κράτη (Μέλη) έχουν προβεί σε διευκρινιστικές προβλέψεις για **συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες**. Για παράδειγμα, η Γκάνα (LU, UK), το Μπενίν (LU), η Κένυα, η Νιγηρία, η Γκάμπια, η Λιβερία, το Μαλάουι, το Μάλι και η Σιέρα Λεόνε (UK) θεωρούνται ασφαλείς για τους άνδρες, αλλά όχι για τις γυναίκες. Από την άλλη πλευρά, το Κοσσυφοπέδιο θεωρείται ως μη ασφαλής χώρα για τις μειοψηφίες (NO). Η Μποτσουάνα και η Ναμίμπια (NO), η Αλγερία, η Τζαμάικα, το Μαρόκο, η Σενεγάλη, το Τόγκο και η Τυνησία (NL) δεν θεωρούνται ασφαλείς για την κοινωνική ομάδα των λεσβιών, των ομοφυλόφιλων, των αμφιφυλόφιλων και των τρανσεξουαλικών ατόμων (ΛΟΑΤ). Η Γκάνα και η Τανζανία δεν θεωρούνται ασφαλείς για κορίτσια κάτω των 18 ετών λόγω φόβου ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων, ή για τις σεξουαλικές μειοψηφίες, ή για τους λευκοπαθικούς (αλμπίνους), ειδικά στην Τανζανία (NO).

Τα περισσότερα Κράτη (Μέλη) δήλωσαν επίσης ότι δεν υπάρχουν σχέδια μελλοντικής επέκτασης του καταλόγου. Στη **Γερμανία**, η επέκταση του καταλόγου ασφαλών χωρών καταγωγής στις χώρες του Μαχρέμπ Αλγερία, Μαρόκο και Τυνησία βρίσκεται στο πλαίσιο νομοθετικής διαδικασίας, αλλά δεν υπάρχει ακόμα συναίνεση σε επίπεδο Bundesrat (Ομοσπονδιακό Συμβούλιο). Στην **Ολλανδία**, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Ασφαλείας εξέτασε πρόσφατα το ενδεχόμενο προσθήκης του Μπανγκλαντές, της Ιορδανίας, του Λιβάνου, της Μολδαβίας και του Νεπάλ στον εθνικό κατάλογο. Το συμπέρασμα της σχετικής αξιολόγησης ήταν ότι οι χώρες αυτές δεν μπορούν να θεωρούνται ασφαλείς χώρες καταγωγής και δεν θα προστεθούν επομένως στον κατάλογο.

5.2 ΚΡΑΤΗ (ΜΕΛΗ) ΧΩΡΙΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΑΣΦΑΛΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ

Όπως έχει αναφερθεί, 10 χώρες από τις 24 που παρείχαν πληροφορίες για αυτό το ενημερωτικό σημείωμα δεν διαθέτουν επίσημο κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής. Η **Νορβηγία** και η **Φινλανδία** ωστόσο, χρησιμοποιούν την έννοια της ασφαλισμένης χώρας καταγωγής αν και δεν υπάρχει καθορισμένος κατάλογος χωρών καταγωγής που θα μπορούσαν να θεωρούνται ασφαλείς σε κάθε κατάσταση.

Από τις χώρες που δεν διαθέτουν εθνικό κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής, η **Εσθονία** και η **Λιθουανία** προβλέπουν τη θεσμοθέτηση του καταλόγου **στην εθνική τους νομοθεσία**. Από την άλλη πλευρά, η **Ιταλία**, η **Λετονία**, η **Σουηδία** και η **Πολωνία** δεν προβλέπουν τη συγκεκριμένη δυνατότητα στο εθνικό τους δίκαιο, αλλά στην **Πολωνία**, το Υπουργείο Εσωτερικών και Διοίκησης επεξεργάζεται τροποποιητική πράξη για τη χορήγηση προστασίας σε αλλοδαπούς που βρίσκονται στην επικράτεια της Δημοκρατίας της Πολωνίας από το 2003, με πρόθεση εισαγωγής στο δίκαιο της χώρας της έννοιας της «ασφαλούς τρίτης χώρας» και της «ασφαλούς χώρας καταγωγής».

Μόνο η **Εσθονία** και η **Πολωνία σχεδιάζουν να εισαγάγουν σχετικό κατάλογο στο άμεσο μέλλον**. Στην **Εσθονία**, η θέσπιση του καταλόγου βρίσκεται στο στάδιο της ολοκλήρωσης σε κυβερνητικό επίπεδο. Στην **Πολωνία**, η Πράξη τροποποίησης για την χορήγηση προστασίας σε αλλοδαπούς στην επικράτεια της Δημοκρατίας της Πολωνίας βρίσκεται ακόμα στο στάδιο της διαβούλευσης. Ένα από τα προτεινόμενα άρθρα στην τροποποίηση συμπεριλαμβάνει μια εξουσιοδότηση για την έκδοση κανονισμού του Υπουργικού Συμβουλίου, με την οποία θα δημιουργηθεί ένας κατάλογος ασφαλών χωρών καταγωγής και ένας κατάλογος ασφαλών τρίτων χωρών για χρονικό διάστημα δύο ετών.

Η **Λετονία**, η **Λιθουανία**, η **Ιταλία** και η **Σουηδία** δεν προγραμματίζουν προς το παρόν την εισαγωγή καταλόγου. Στη **Λιθουανία**, αυτό δεν θεωρείται για την ώρα απαραίτητο, με την έννοια ότι ο αριθμός των αιτήσεων ασύλου που υποβάλλονται από άτομα τα οποία προσέρχονται από χώρες που μπορούν να θεωρούνται ασφαλείς είναι πολύ μικρός. Στη **Λετονία**, δεν εξετάζεται το ενδεχόμενο εισαγωγής καταλόγου ασφαλών χωρών καταγωγής. Στη **Σουηδία**, έγιναν κάποιες δημόσιες συζητήσεις για το συγκεκριμένο ζήτημα κατά το 2015 μετά τη σημαντική αύξηση του αριθμού των αιτούντων άσυλο. Από τότε δεν έχει τεθεί εκ νέου το θέμα στα μέσα ενημέρωσης. Στην **Ιταλία**, στις 20 Οκτωβρίου 2015, η Διαρκής Επιτροπή της Γερουσίας, εξέφρασε θετική γνώμη για την πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση ενός κοινού καταλόγου ασφαλών χωρών καταγωγής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρόλα αυτά, η Ιταλία επέλεξε να μην υιοθετήσει εθνικό κατάλογο ασφαλών χωρών, ακολουθώντας τους κανόνες που περιλαμβάνονται στο Ιταλικό Σύνταγμα όπου ορίζεται σαφώς ότι η υποβολή αίτησης ασύλου συνιστά ατομικό δικαίωμα.

5.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΡΟΣΘΗΚΗΣ ΧΩΡΩΝ ΣΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟ

Το **νομικό καθεστώς των εθνικών καταλόγων** ασφαλών χωρών καταγωγής διαφέρει μεταξύ των Κρατών (Μελών). Ο κατάλογος ασφαλών χωρών καταγωγής θεσπίζεται στα Κράτη (Μέλη) είτε μέσω βασιλικών, υπουργικών ή κυβερνητικών πράξεων (BE, CZ, HU, NL, SK), Υπουργικών αποφάσεων (HR), κυβερνητικών κανονισμών ή κανονισμών δουκάτων (AT, LU), με νομοθετικό διάταγμα (IE) ή με κυβερνητικό διάταγμα (SI). Στη **Γερμανία**, ο κατάλογος αποτελεί νόμο του κράτους και επισυνάπτεται ως παράρτημα του νόμου περί Ασύλου. Στο **Ηνωμένο Βασίλειο**, ο κατάλογος ορίζεται στο δίκαιο, αλλά μπορεί να πραγματοποιούνται σχετικές προσθήκες ή διαγραφές από τον Υπουργό Εξωτερικών (με έγκριση του Κοινοβουλίου). Στη **Νορβηγία**, δεν υπάρχει επίσημος κατάλογος ασφαλών χωρών, αλλά υπάρχουν ορισμένες χώρες για τις οποίες ισχύει η ταχεία διαδικασία 48 ωρών. Ο κατάλογος των χωρών αυτών επισυνάπτεται στις επίσημες κατευθυντήριες γραμμές.

Στα περισσότερα Κράτη (Μέλη) **ο κατάλογος καταρτίζεται από** τα υπουργεία (Υπουργείο Εσωτερικών (HR, CZ, SK), Υπουργείο Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων (HR, SK), Υπουργείο Δικαιοσύνης και Ισότητας (IE), Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου (LU) ή από τις (ομοσπονδιακές) Κυβερνήσεις (AT, BE, DE, HU, SI)). Στο ΗΒ ο κατάλογος καταρτίζεται από το Υπουργείο Εσωτερικών.

Συχνά **ο κατάλογος καταρτίζεται με συνεργασία μεταξύ των διαφόρων αρχών**. Για παράδειγμα, στην **Αυστρία**, η Μονάδα Πληροφόρησης για τη Χώρα Καταγωγής η οποία αποτελεί τμήμα της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Μετανάστευσης και Ασύλου, είναι υπεύθυνη για την προετοιμασία του καταλόγου, αλλά η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση μπορεί να καθορίζει επιπλέον ασφαλείς χώρες καταγωγής μέσω σχετικού κανονισμού. Στο **Βέλγιο**, το Γραφείο του Γενικού Επιτρόπου για τους Πρόσφυγες και τους Απάτριδες (CGRS), κατόπιν σχετικού αιτήματος της κυβέρνησης, γνωμοδοτεί για κάθε χώρα η οποία θα μπορούσε να ενταχθεί στον κατάλογο ασφαλών χωρών. Η γνωμοδότηση του CGRS για τις ασφαλείς χώρες απαιτείται βάσει νόμου, αλλά η κυβέρνηση είναι εκείνη η οποία λαμβάνει τη σχετική απόφαση. Στην **Κροατία** και στη **Σλοβακία**, τα Υπουργεία Εσωτερικών είναι εκείνα που αποφασίζουν για τον κατάλογο σε συνδυασμό με τα αντίστοιχα Υπουργεία Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων. Στο **Ηνωμένο Βασίλειο**, το Υπουργείο Εσωτερικών καταρτίζει και ελέγχει τον κατάλογο αυτό, ενώ ο Υπουργός Εξωτερικών μπορεί να προσθέτει ή να αφαιρεί χώρες από αυτόν, μετά από έγκριση του Κοινοβουλίου. Στη **Νορβηγία**, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Ασφάλειας μπορεί να επιβάλλει αλλαγές εκδίδοντας ειδικές οδηγίες/κανονισμούς. Το Τμήμα Ασύλου της Νορβηγικής Διεύθυνσης Μετανάστευσης είναι το όργανο που αποφασίζει να συμπεριλάβει ή να διαγράψει μια χώρα από τον κατάλογο της ταχείας διαδικασίας 48 ωρών.

Στην **Ολλανδία**, ο Υπουργός Δικαιοσύνης και Ασφάλειας είναι υπεύθυνος για την αξιολόγηση του καταλόγου, ενώ το υπουργείο Δικαιοσύνης και Ασφάλειας και το τμήμα διοίκησης είναι αρμόδια για την εφαρμογή της πολιτικής. Στη **Γαλλία**, η αρχή η οποία λαμβάνει τις αποφάσεις είναι το διοικητικό συμβούλιο¹⁴ του Γαλλικού Οργανισμού Προστασίας Προσφύγων και Απάτριδων¹⁵ (OFPRA).

Τα περισσότερα Κράτη (Μέλη) (HR, FR, DE, IE, LU, NL, SI, NO, UK) **ελέγχουν τακτικά τον κατάλογο** για να διαπιστώσουν αν είναι επικαιροποιημένος. Λίγα Κράτη (Μέλη) είναι εκείνα που δεν επικαιροποιούν τακτικά τον κατάλογο (AT) ή το πράττουν όσο συχνά χρειάζεται (CZ, SK) ή τουλάχιστον μια φορά τον χρόνο (BE). Σε γενικές γραμμές, δεν υπάρχουν σαφώς καθορισμένα χρονικά διαστήματα για τη συχνότητα επικαιροποίησης του καταλόγου.

Στα περισσότερα Κράτη (Μέλη), τα **κριτήρια αξιολόγησης που χρησιμοποιούνται** αποτυπώνονται στο εθνικό δίκαιο. Τα κριτήρια αποτελούν γενικά εικόνα εκείνων που προβλέπονται στην Οδηγία για τις Διαδικασίες Ασύλου (βλ. Κεφάλαιο 4). Ένα από τα πλέον συχνά κριτήρια τα οποία προβλέπονται στα εθνικά δίκαια των Κρατών (Μελών) είναι ότι δεν πρέπει να υπάρχει σε γενική και μόνιμη βάση δίωξη, βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία ούτε απειλή που προκύπτει από τη χρήση αδιάκριτης βίας σε καταστάσεις διεθνούς ή εσωτερικής ένοπλης σύγκρουσης. Δεύτερον, ένα σημαντικό κριτήριο είναι η τήρηση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών εκ μέρους της χώρας καταγωγής, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και/ή το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και/ή τη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων, και ειδικότερα των δικαιωμάτων από τα οποία δεν μπορεί να υπάρξει παρέκκλιση κατά το Άρθρο 15(2)¹⁶ της παραπάνω Ευρωπαϊκής Σύμβασης.

¹⁴ Οι αποφάσεις να συμπεριληφθεί ή να διαγραφεί μία συγκεκριμένη χώρα από τον κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής λαμβάνονται από το διοικητικό συμβούλιο του OFPRA. Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι το Συμβούλιο αυτό αποτελείται από μέλη της Εθνοσυνέλευσης, της Γερουσίας, από Γάλλους ευρωβουλευτές, από εκπροσώπους της κυβέρνησης και από εκπροσώπους του προσωπικού του OFPRA. Στις συναντήσεις του διοικητικού συμβουλίου συμμετέχουν επίσης ο εκπρόσωπος της Υπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR) και 3 αναγνωρισμένες προσωπικότητες (εκ των οποίων το ένα άτομο εκπροσωπεί τους οργανισμούς που είναι υπεύθυνοι για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο), με δικαίωμα ψήφου επί του καταλόγου των ασφαλών χωρών καταγωγής. Ο γενικός διευθυντής του OFPRA, παρά τη συμμετοχή του στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου, δεν διαθέτει δικαίωμα ψήφου επί του καταλόγου. Ως προς αυτό το σημείο, ο κατάλογος ασφαλών χωρών καταγωγής προκύπτει επομένως από απόφαση η οποία δεν εξαρτάται από την εκτελεστική διαχείριση του OFPRA.

¹⁵ Κατόπιν εξουσιοδότησης του Γαλλικού Υπουργείου Εσωτερικών
¹⁶ Σύμφωνα με το συγκεκριμένο Άρθρο, δεν θα υπάρχει στη διάταξη αυτή καμία παρέκκλιση από το Άρθρο 2 (δικαίωμα στη ζωή), εκτός από περιπτώσεις θανάτων ως συνέπεια κανονικών πολεμικών πράξεων, ή από τα Άρθρα 3 (απαγόρευση βασανιστηρίων), 4 (παράγραφος 1, απαγόρευση της δουλείας) και 7 (καμία επιβολή ποινής άνευ νόμου).

Σε πολλά Κράτη (Μέλη) ένα άλλο κριτήριο είναι η τήρηση της αρχής της *μη επαναπροώθησης* σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης, και η διαθεσιμότητα ενός συστήματος πραγματικών νομικών μέτρων εναντίον των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Κατά την αξιολόγηση αν μια τρίτη χώρα είναι ασφαλής, λαμβάνονται υπόψη ποικίλες **πηγές πληροφόρησης**. Πολλά Κράτη (Μέλη) επεσήμαναν ότι η αξιολόγηση βασίζεται, μεταξύ άλλων σε πληροφορίες από διεθνείς οργανισμούς (π.χ. οργανισμοί των ΗΕ, ΔΟΜ, Συμβούλιο της Ευρώπης) και οργανισμούς ανθρωπίνων δικαιωμάτων (π.χ. Διεθνής Αμνηστία, Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Freedom House, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προσφύγων και Εξορίστων (ECRE)). Τα περισσότερα Κράτη (Μέλη) επισήμαναν ότι χρησιμοποιούν πληροφορίες που έχουν λάβει από την ΕΑΣΟ και από ΜΚΟ. Η αξιολόγηση βασίζεται επίσης σε εθνικές εκθέσεις, σε πληροφορίες που λαμβάνονται από Υπουργεία Εξωτερικών και από άλλα Κράτη (Μέλη). Ορισμένα Κράτη (Μέλη) ανέφεραν επίσης ότι χρησιμοποιούν αξιόπιστα μέσα ενημέρωσης και ερευνητικούς οργανισμούς. Η **Νορβηγία** επεσήμανε επίσης τη σημασία των πληροφοριών που συλλέγονται από το σύστημα πληροφοριών έγγχειας ιδιοκτησίας (Landinfo) μέσω των διερευνητικών αποστολών.¹⁷ Αναφέρθηκε επίσης ότι οι πηγές που χρησιμοποιούνται μπορεί να διαφέρουν από χώρα σε χώρα, τη στιγμή που στις πηγές αυτές δεν υπάρχει αναφορά σε όλες τις χώρες.

Στα περισσότερα Κράτη (Μέλη) (ΑΤ, ΗΡ, CΖ, ΔΕ, ΗΥ, ΙΕ, ΛΥ, ΣΚ, ΣΙ, ΝΟ), τα **εθνικά δικαστήρια** δεν έχουν απορρίψει οποιεσδήποτε αποφάσεις τοποθέτησης μιας χώρας στον κατάλογο. Μόνο τέσσερις χώρες (ΒΕ, FR, ΝΛ, UK) ανέφεραν ότι τα εθνικά δικαστήρια απέρριψαν σχετική απόφαση.

Στο **Βέλγιο**, το Συμβούλιο της Επικρατείας, αμφισβήτησε πολλές φορές ότι η Αλβανία βρίσκεται στον κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής. Στην απόφασή του με ημερομηνία 23 Ιουνίου 2016, για παράδειγμα, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε (εν μέρει) τη συμπερίληψη της Αλβανίας στον κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής ο οποίος καταρτίστηκε σύμφωνα με Βασιλικό Διάταγμα του 2015.

Στη **Γαλλία**, οι αποφάσεις για τον κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής έχουν αποτελέσει πολλές φορές αντικείμενο προσφυγών στο Γαλλικό Συμβούλιο Επικρατείας εκ μέρους ΜΚΟ.

Το Συμβούλιο συμφώνησε με τους καταλόγους οι οποίοι υπεβλήθησαν, με εξαίρεση για την Αλβανία και τον Νίγηρα (13 Φεβρουαρίου 2008), για τις Αρμενία, Τουρκία, Μαδαγασκάρη, Μάλι¹⁸ (23 Ιουλίου 2010), την Αλβανία και το Κοσσυφοπέδιο (26 Μαρτίου 2012), το Μπανγκλαντές (4 Μαρτίου 2013), το Κοσσυφοπέδιο (10 Οκτωβρίου 2014). Ο αντίκτυπος των αποφάσεων αυτών αφορούσε κυρίως το γεγονός ότι σε επίπεδο OFPRA οι αιτήσεις πολιτών χωρών καταγωγής οι οποίες είχαν διαγραφεί από τον κατάλογο δεν αποτελούσαν πλέον αντικείμενο επεξεργασίας με ταχεία διαδικασία, όπως προβλέπεται στην Οδηγία για τις Διαδικασίες Ασύλου.

Στην **Ολλανδία**, τα πρωτοβάθμια δικαστήρια απέρριψαν την απόφαση για την περίπτωση των Αλβανίας, της Σερβίας, της Μογγολίας, του Μαρόκου, της Μακεδονίας, της Ινδίας, της Αλγερίας, της Γεωργίας και της Τυνησίας, αλλά κατά τη σχετική άσκηση ένδικων μέσων, το Τμήμα Διοικητικού Δικαστηρίου του Συμβουλίου της Επικρατείας (το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο της Ολλανδίας) έχει – μέχρι σήμερα – ανατρέψει όλες αυτές τις πρωτόδικες αποφάσεις με απόφασή του. Σύμφωνα με την απόφασή του, οι συγκεκριμένες χώρες καταγωγής έχουν σωστά θεωρηθεί ασφαλείς.

Στο **Ηνωμένο Βασίλειο**, τον Μάρτιο 2015, το Ανώτατο Δικαστήριο, στην υπόθεση Brown (Jamaica), R (κατόπιν αιτήματός τους) κατά Secretary of State for the Home Department αποφάσισε ότι ο χαρακτηρισμός της Τζαμάικα δεν ήταν νόμιμος. Αυτό συνέβη διότι, αν και Τζαμάικα θεωρείται σε «γενικές γραμμές ασφαλής», δεν ισχύει ωστόσο το ίδιο για την εκεί κοινωνική ομάδα λεσβίων, ομοφυλόφιλων, αμφιφυλόφιλων και τρανσεξουαλικών ατόμων (ΛΟΑΤ). Η Τζαμάικα εμφανίζεται ακόμα στον κατάλογο ασφαλών χωρών αλλά, στην πράξη, δεν μπορεί κανείς να βασιστεί σε αυτό. Μετά από αυτή την απόφαση, το ΗΒ επανεξετάζει όλους τους χαρακτηρισμούς χωρών ώστε να διαπιστώσει αν χρειάζονται και άλλες αλλαγές στον κατάλογο για λόγους συμμόρφωσης με το σκεπτικό της απόφασης του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Η επανεξέταση αυτή βρίσκεται κοντά στην ολοκλήρωσή της. Οι οποιεσδήποτε προτάσεις αλλαγών σε χαρακτηρισμούς χωρών πρέπει να γίνονται μετά από σχετική εντολή και να υποβάλλονται στο Κοινοβούλιο.

Κατά την εξέταση του πιθανού χαρακτηρισμού μιας χώρας ως ασφαλούς χώρας καταγωγής, τα περισσότερα **Κράτη (Μέλη) λαμβάνουν υπόψη τους αν η συγκεκριμένη χώρα έχει χαρακτηριστεί ασφαλής και από άλλα Κράτη (Μέλη)**, αλλά συνήθως αυτό δεν θεωρείται παράγοντας αποφασιστικής σημασίας. Συνεκτιμάται από κοινού με άλλους παράγοντες (UK) και δεν είναι αυτό που καθορίζει την τελική απόφαση για το συγκεκριμένο θέμα (NO). Το γεγονός ότι άλλα Κράτη (Μέλη) έχουν χαρακτηρίσει μια χώρα ως ασφαλή δεν λαμβάνεται υπόψη στη **Γαλλία**, στην **Ουγγαρία** και κατ' αρχήν ούτε στην **Αυστρία** (με εξαιρέσεις).

¹⁷ Οι αναλυτές χώρας του Landinfo πραγματοποιούν τακτικές διερευνητικές αποστολές σε διάφορες χώρες και περιφέρειες. Βασικός στόχος των αποστολών αυτών είναι η συλλογή ειδικών πληροφοριών οι οποίες δεν είναι εύκολα προσβάσιμες ή δεν μπορούν να συγκεντρωθούν με άλλο τρόπο. Σε περίπτωση αντιφατικών δηλώσεων από βασικές πηγές, οι διερευνητικές αποστολές διεξάγονται για την επαλήθευση των πληροφοριών. Στις αποστολές αυτές υπάρχει διαβούλευση με διάφορες πηγές. Όπου είναι δυνατόν, τα θέματα συζητούνται με τους τοπικούς και διεθνείς μη κυβερνητικούς οργανισμούς, με κρατικούς αξιωματούχους και εκπροσώπους των ΗΕ, καθώς και με άλλους πολυμερείς οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στην εκάστοτε περιοχή. Πηγή: <https://landinfo.no/id/2215.0>

¹⁸ Μόνο σχετικά με τις γυναίκες.

6 Επεξεργασία των αιτήσεων και συνθήκες υποδοχής

6.1 ΤΑΧΕΙΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η Οδηγία για τις Διαδικασίες Ασύλου προβλέπει ότι η διαδικασία ασύλου για άτομα από ασφαλείς χώρες καταγωγής μπορεί να είναι ταχεία. Στον πίνακα 2 παρουσιάζεται μια επισκόπηση της διάρκειας τυποποιημένων και ταχέων διαδικασιών που χρησιμοποιούνται από τα Κράτη (Μέλη). Σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις, η ταχεία διαδικασία η οποία εφαρμόζεται σε πολίτες ασφαλών χωρών καταγωγής, έχει τη μισή διάρκεια της τυποποιημένης διαδικασίας.

Ορισμένα Κράτη (Μέλη) χρησιμοποιούν επίσης **άλλα μέτρα για να επιταχύνουν και να οργανώσουν** με πιο αποτελεσματικό τρόπο τις **διαδικασίες** για τους πολίτες ασφαλών χωρών καταγωγής. Στη **Γερμανία**, η επεξεργασία όλων των αιτήσεων από πολίτες ασφαλών χωρών καταγωγής πραγματοποιείται με μια βέλτιστη οργάνωση που έχει ως αποτέλεσμα την ταχύτερη διεκπεραίωση της επεξεργασίας. Οι αιτούντες από ασφαλείς χώρες καταγωγής υποχρεούνται να διαμένουν σε μια υπηρεσία υποδοχής η οποία γειτνιάζει με το αρμόδιο τμήμα της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Μετανάστευσης και Προσφύγων. Επίσης, μπορούν να εγκαταλείπουν τον συγκεκριμένο χώρο μόνο σε προσωρινή βάση και κατόπιν αδείας από την Ομοσπονδιακή Υπηρεσία. Στην εγκατάσταση υποδοχής παρίστανται επίσης οι τοπικές αρχές (υπηρεσία καταχώρησης αλλοδαπών, αστυνομία και υπηρεσία δημόσιας υγείας) με σκοπό την αποτελεσματικότερη παροχή των υπηρεσιών τους. Οι αιτούντες είναι άμεσα διαθέσιμοι για τις συνεντεύξεις και οι αποφάσεις μπορούν να τους επιδίδονται άμεσα. Η **Ολλανδία** αποδίδει προτεραιότητα στις αιτήσεις από πολίτες ασφαλών χωρών καταγωγής, κάτι που σημαίνει ότι η περίοδος αναμονής πριν την διαδικασία (η οποία μπορεί να διαρκέσει λίγους μήνες) είναι πολύ πιο σύντομη. Επιπλέον, η Ολλανδία παραλείπει ορισμένα στάδια της διαδικασίας για πολίτες ασφαλών χωρών καταγωγής που αποτελούν συνήθως μέρος της τυποποιημένης διαδικασίας, όπως για παράδειγμα την περίοδο ανάπαυσης και προετοιμασίας, η οποία συνήθως προηγείται της διαδικασίας, καθώς και μια ιατρική εξέταση.

Στα μισά περίπου Κράτη (Μέλη) που προβλέπουν ταχεία διαδικασία, μια **θετική απόφαση** για την αίτηση ασύλου ενός πολίτη ασφαλούς χώρας καταγωγής, μπορεί να χορηγείται απευθείας με την ταχεία διαδικασία, χωρίς η αίτηση να πρέπει να περάσει αρχικά από την τυποποιημένη διαδικασία (AT, BE, FR¹⁹, HR, DE, SK, LV, LU, LT, SK). Στα άλλα μισά Κράτη (Μέλη) η αίτηση διοχετεύεται στην τυποποιημένη διαδικασία (CZ, FI, HU, NL, SI, NO, UK).

Πίνακας 2. Σύγκριση μεταξύ τυποποιημένης και ταχείας διαδικασίας

Χώρα	Διάρκεια μιας τυποποιημένης διαδικασίας	Διάρκεια μιας ταχείας διαδικασίας
Αυστρία	15 μήνες	5-6 μήνες
Βέλγιο	6 μήνες	15 ημέρες
Κροατία	180 ημέρες	60 ημέρες
Τσεχία	6 μήνες	30 ημέρες**
Φινλανδία	Δεν υπάρχει καθορισμένη διάρκεια	5 μήνες
Γαλλία	6 μήνες*	15 ημέρες**
Γερμανία	Δεν υπάρχει καθορισμένη διάρκεια	Δεν υπάρχει καθορισμένη διάρκεια
Ουγγαρία	2 μήνες*	15 ημέρες
Λετονία	5 μήνες (περίπου)	2-3 μήνες
Λιθουανία	3 μήνες*	7 ημέρες**
Λουξεμβούργο	6 μήνες	2 μήνες**
Νορβηγία	Δεν υπάρχει καθορισμένη διάρκεια	48 ώρες
Σλοβακία	90 ημέρες*	60 ημέρες
Σλοβενία	6 μήνες	2 μήνες
Ολλανδία	8 ημέρες*	Δεν υπάρχει καθορισμένη διάρκεια
Ηνωμένο Βασίλειο	6 μήνες*	Δεν προβλέπεται επίσημα ταχεία διαδικασία

Σημείωση: Η διάρκεια της διαδικασίας αναφέρεται στην περίοδο από την υποβολή της αίτησης μέχρι τη λήψη της πρωτόδικης απόφασης.

Πιθανές χρονικές παρατάσεις:

* FR: 9+3 μήνες, HU: 21 ημέρες, LT: 3 μήνες, SK, UK: πιθανή παράταση, NL: 6-15 μήνες.

**LT: 2 ημέρες, LU: πιθανή παράταση, FR: περαιτέρω συντόμηση σε 96 ώρες σε περίπτωση κράτησης, CZ: σε περίπτωση μεγαλύτερης διάρκειας για την αίτηση, μεταφορά στην τυποποιημένη διαδικασία, UK: αιτήματα τα οποία είναι σαφώς αβάσιμα μπορεί να μην αξιολογούνται για την αξιοπιστία τους.

¹⁹ Αυτόματη τοποθέτηση για ταχεία διαδικασία

²⁰ Στην Ολλανδία η τυποποιημένη διαδικασία διαρκεί 8 ημέρες. Ωστόσο, μετά την υποβολή της αίτησης, οι αιτούντες άσυλο χρειάζεται συχνά να περιμένουν πολλούς μήνες πριν την έναρξη της επίσημης 8ήμερης διαδικασίας.

6.2 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Πολλά Κράτη (Μέλη) επιταχύνουν τις διαδικασίες προσφυγής όταν πρόκειται για πολίτες ασφαλών χωρών καταγωγής.

Σε ορισμένες χώρες (BE, HU, IE, LU, NL, SK, SI) η **περίοδος προσφυγής** (το χρονικό όριο μέχρι να μπορεί ο αιτών να υποβάλει προσφυγή) έχει συντομευθεί. Για παράδειγμα, το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο έχουν μειώσει τη διάρκεια της περιόδου προσφυγής από 30 σε 15 ημέρες.

Σε λίγες χώρες (FR, SI) έχει επίσης μειωθεί η διάρκεια της **περιόδου απόφασης** (το χρονικό όριο για την απόφαση του δικαστηρίου σε μια υπόθεση). Για παράδειγμα, στη Γαλλία το δικαστήριο πρέπει να εκδώσει την απόφασή του εντός 5 εβδομάδων εφόσον η υπόθεση αφορά πολίτη ασφαλού χώρας καταγωγής, ενώ το σύνηθες χρονικό όριο είναι 5 μήνες.

Στο Λουξεμβούργο, το **δικαστήριο που εκδικάζει προσφυγή** πολίτη ασφαλού χώρας καταγωγής είναι διαφορετικό από εκείνο το οποίο εκδικάζει υποθέσεις πολιτών άλλων χωρών. Στο Λουξεμβούργο, η απόφαση μπορεί μόνο να προσβάλλεται ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου, ενώ άλλες υποθέσεις ασύλου μπορούν να προσβάλλονται επίσης σε δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Στη Γαλλία, το εφετείο είναι το ίδιο (το Εθνικό Δικαστήριο Ασύλου) αλλά, σε αντίθεση με άλλες υποθέσεις, πρόκειται για μονομελές δικαστήριο.

Σε πολλά Κράτη (Μέλη), η άσκηση ενός ένδικου μέσου (προσφυγής) δεν έχει αυτόματο **ανασταλτικό αποτέλεσμα** και αυτό σημαίνει ότι οι πολίτες ασφαλών χωρών καταγωγής δεν μπορούν γενικά να παραμείνουν στην επικράτεια του Κράτους Μέλους αναμένοντας την απόφαση σχετικά με την προσφυγή τους κατά της απόρριψης της υποβληθείσας αίτησης ασύλου (ΑΤ²¹, DE, FI, HU, NL, SK²², UK, LT²³). Η διαδικασία αυτή είναι διαφορετική για τους πολίτες άλλων χωρών οι οποίες δεν έχουν χαρακτηριστεί ως ασφαλείς. Οι πολίτες των χωρών αυτών έχουν συνήθως το δικαίωμα να αναμένουν την απόφαση σχετικά με την προσφυγή τους στη χώρα η οποία επεξεργάστηκε την αίτησή τους.

²¹ Σε περίπτωση που ένας πολίτης ασφαλού χώρας καταγωγής ασκήσει προσφυγή έναντι μιας πρωτόδικης αρνητικής απόφασης, η αρμόδια αρχή μπορεί να άρει το ανασταλτικό αποτέλεσμα της άσκησης του ένδικου μέσου. Μέσα σε μια εβδομάδα, το ομοσπονδιακό διοικητικό δικαστήριο τροποποιεί την απόφαση αυτή και χορηγεί το ανασταλτικό αποτέλεσμα εφόσον μπορεί εύλογα να υποθέσει ότι μια απόρριψη/απομάκρυνση/αναγκαστική επιστροφή θα μπορούσε να καταλήξει σε παραβίαση των Άρθρων 2, 3, 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών(ΕΣΔΑ) και των πρωτοκόλλων Αριθ. 6 και 13 της ΕΣΔΑ. Σε περίπτωση μη χορήγησης του ανασταλτικού αποτελέσματος, η απόφαση επιστροφής είναι εκτελεστή και το άτομο είναι υποχρεωμένο να εγκαταλείψει τη χώρα. Ωστόσο, μέχρι την πραγματική αποχώρηση από τη χώρα (οικειοθελής ή αναγκαστική επιστροφή), παρέχεται στο άτομο αυτό η βασική κοινωνική μέριμνα.

²² Στη Σλοβακία η άσκηση ένδικων μέσων κατά μιας αρνητικής απόφασης όπου η αίτηση ασύλου κρίθηκε προδήλως αβάσιμη δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα (σε τυποποιημένη διαδικασία, όταν απορρίπτεται μια αίτηση ασύλου, προβλέπεται το ανασταλτικό αποτέλεσμα). Όμως, το δικαστήριο μπορεί να λάβει διαφορετική απόφαση, χορηγώντας το ανασταλτικό αποτέλεσμα. Σε αυτή την περίπτωση, εξακολουθούν να ισχύουν οι όροι υποδοχής.

²³ Παρόλα αυτά, ο αιτών έχει δικαίωμα υποβολής αίτησης προσωρινών μέτρων εντός 14 ημερών. Εφόσον η αίτηση γίνει δεκτή, αυτό έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα και συνεχίζουν να ισχύουν οι όροι υποδοχής.

Μόνο το Βέλγιο παρέχει την αναστολή εκτέλεσης μιας αρνητικής απόφασης σε περίπτωση απέλασης ή *επαναπροώθησης*. Στη Γερμανία, το ανασταλτικό αποτέλεσμα χορηγείται μόνο εφόσον το Δικαστήριο έχει σοβαρές αμφιβολίες για την απόρριψη της αίτησης ασύλου ως προδήλως αβάσιμη. Στην Αυστρία, η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Μετανάστευσης και Ασύλου αποφασίζει κατά περίπτωση αν μπορεί να αρθεί το ανασταλτικό αποτέλεσμα μιας προσφυγής, ανάλογα με τις ειδικές περιστάσεις της εκάστοτε υπόθεσης. Τα άλλα Κράτη (Μέλη) που διαθέτουν κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής επιτρέπουν στους πολίτες των χωρών αυτών να αναμένουν την απόφαση για την προσφυγή κατά της απόρριψης της αίτησης ασύλου τους στην επικράτειά τους (BE, BG, HR, CZ, FR²⁴, IE, LU, SI, SV, NO).

Ορισμένα Κράτη (Μέλη) χρησιμοποιούν επίσης **άλλα μέτρα** για να επιταχύνουν τη διαδικασία των προσφυγών για τους πολίτες ασφαλών χωρών καταγωγής. Για παράδειγμα, τα δικαστήρια της Ουγγαρίας αποδίδουν προτεραιότητα σε αυτές τις υποθέσεις. Στην Ιρλανδία δεν παρέχεται δυνατότητα ακρόασης στις διαδικασίες της προσφυγής για αιτούντες από ασφαλείς χώρες καταγωγής.

6.3 ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΑΣΥΛΟΥ

Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου, στους αιτούντες άσυλο από ασφαλείς χώρες παρέχονται σε όλα τα Κράτη (Μέλη), εκτός από τη Γερμανία και την Ολλανδία, οι ίδιες συνθήκες υποδοχής όπως και στους αιτούντες από άλλες χώρες. Στη Γερμανία, οι συγκεκριμένοι αιτούντες άσυλο υποχρεούνται να διαβιούν σε συγκεκριμένες εγκαταστάσεις υποδοχής μέχρι τη λήψη της απόφασης. Στην Ολλανδία οι αιτούντες αυτοί ξεκινούν τη διαδικασία στην κεντρική εγκατάσταση υποδοχής και δεν προβλέπεται μετεγκατάστασή τους σε άλλη εγκατάσταση υποδοχής σε άλλο μέρος της χώρας.

6.4 ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

Ορισμένα από τα Κράτη (Μέλη) τα οποία διαθέτουν κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής έχουν εφαρμόσει συγκεκριμένους κανόνες ή μέτρα στον τομέα της επιστροφής. Τα μέτρα αυτά αποβλέπουν μεταξύ άλλων στη διευκόλυνση της ταχείας επιστροφής πολιτών από ασφαλείς χώρες καταγωγής, στην αποθάρρυνση της επανειλημμένης παράνομης μετανάστευσης και στη μείωση των παραγόντων νομισματικής έλλξης. Οι χώρες με τα περισσότερα μέτρα στον τομέα της επιστροφής συμπεριλαμβάνουν την Αυστρία, τη Γερμανία, την Ολλανδία, τη Φινλανδία και τη Νορβηγία.

Περίοδος εθελούσιας αναχώρησης

Λίγα Κράτη (Μέλη) (ΑΤ, DE, FI, NL, NO) παρέχουν μια πιο σύντομη ή καμία περίοδο εθελούσιας αναχώρησης για τους πολίτες ασφαλών χωρών καταγωγής σε σύγκριση με τους πολίτες άλλων χωρών.

²⁴ Εκτός από υποθέσεις καταχρηστικών αιτήσεων ασύλου, υποθέσεων Δουβλίνου και επανεξέτασης αιτήσεων. Η διαδικασία αυτή είναι η ίδια για πολίτες άλλων χωρών.

Σχετικά με αυτό, η Αυστρία, η Ολλανδία, η Φινλανδία και η Νορβηγία, συνήθως δεν προβλέπουν περίοδο εθελούσιας αναχώρησης, και αυτό σημαίνει ότι οι συγκεκριμένοι μετανάστες πρέπει να εγκαταλείψουν τη χώρα αμέσως μετά τη λήψη μιας αρνητικής απόφασης για την αίτηση ασύλου.²⁵ Στη **Γερμανία**, στους πολίτες ασφαλών χωρών καταγωγής παρέχεται μια μικρότερη περίοδος εθελούσιας αναχώρησης 7 ημερών, σε σύγκριση με την συνήθως ισχύουσα περίοδο των 30 ημερών. Το γεγονός της συντόμευσης της περιόδου εθελούσιας αναχώρησης δεν είναι άμεσα συνδεδεμένο με την εθνικότητα του αιτούντος αλλά με το γεγονός ότι η αίτηση του ενδιαφερομένου έχει απορριφθεί ως «προδήλως αβάσιμη». Τη στιγμή που οι αιτήσεις ασύλου πολιτών ασφαλών χωρών καταγωγής απορρίπτονται ως επί το πλείστον χαρακτηριζόμενες ως προδήλως αβάσιμες, η περίοδος εθελούσιας αναχώρησης είναι συνήθως μικρότερη σε διάρκεια για τη συγκεκριμένη κατηγορία μεταναστών. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα περισσότερα Κράτη (Μέλη), τα οποία διαθέτουν κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής, δεν συντομεύουν την περίοδο εθελούσιας αναχώρησης για πολίτες των χωρών αυτών (BE, BG, HR, CZ, FR, HU²⁶, IE, LU, SK, SI, UK).

Απαγορεύσεις εισόδου

Στη μεγάλη πλειοψηφία των Κρατών (Μελών) που διαθέτουν κατάλογο ασφαλών χωρών, η πολιτική έκδοσης απαγορεύσεων εισόδου δεν διαφέρει μεταξύ πολιτών ασφαλών χωρών καταγωγής και πολιτών άλλων χωρών. Εξαιρέσεις υπάρχουν για τη Γερμανία, τη Φινλανδία, την Ολλανδία και τη Νορβηγία. Στη **Γερμανία**, στους πολίτες ασφαλών χωρών καταγωγής επιβάλλεται απαγόρευση εισόδου για ένα χρόνο με βάση το εθνικό δίκαιο, ενώ, για πολίτες άλλων χωρών, η απόφαση για το χρονικό όριο μιας απαγόρευσης εισόδου η οποία επιβάλλεται σε φυσικό πρόσωπο ανήκει στη διακριτική ευχέρεια των αρμοδίων αρχών. Στην **Ολλανδία**, ισχύει συνήθως η εφαρμογή μιας διεισδυτικής απαγόρευσης εισόδου η οποία επιβάλλεται αυτόματα σε άτομα από ασφαλείς χώρες καταγωγής. Στη **Φινλανδία** και στη **Νορβηγία**, επιβάλλεται απαγόρευση εισόδου σε οποιονδήποτε αιτούντα άσυλο του οποίου η αίτηση απερρίφθη ως προδήλως αβάσιμη, κάτι που γενικά ισχύει για τους πολίτες ασφαλών χωρών καταγωγής, και στον οποίο δεν παρέχεται χρονικό διάστημα εθελούσιας αναχώρησης. Στη Φινλανδία, η διάρκεια μιας απαγόρευσης εισόδου σε αυτή την περίπτωση είναι διεισδυτική και στη Νορβηγία μονοετής.

²⁵ Στη Φινλανδία και στη Νορβηγία ο μετανάστης πρέπει να εγκαταλείψει τη χώρα αμέσως μόλις καταστεί εκτελεστή η απόφαση.
²⁶ Στην Ουγγαρία δεν υπάρχει σαφώς οριοθετημένη χρονική περίοδος για οικειοθελή επιστροφή. Αυτή ορίζεται σύμφωνα με όλες τις περιστάσεις της εκάστοτε μεμονωμένης περίπτωσης.

Επιστροφή και υποστήριξη επανένταξης

Στα μισά περίπου από τα Κράτη (Μέλη) τα οποία διαθέτουν κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής παρέχεται **υποστήριξη επιστροφής και/ή επανένταξης μικρότερης εμπέλειας** σε πολίτες ασφαλών χωρών καταγωγής σε σύγκριση με πολίτες άλλων χωρών (AT²⁷, BE, FI²⁸, FR, DE, LU, NL²⁹, NO). Η υποστήριξη μειώνεται κυρίως όταν ένας μετανάστης προσέρχεται από ασφαλή χώρα καταγωγής και/ή διαθέτει δικαίωμα πρόσβασης χωρίς θεώρηση διαβατηρίου στη χώρα από την οποία υποτίθεται ότι θα αποχωρήσει. Τα άλλα μισά Κράτη (Μέλη) τα οποία διαθέτουν κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής φαίνεται ότι δεν μειώνουν συστηματικά την εμπέλεια υποστήριξης για πολίτες των χωρών αυτών (BE, BG, HR, CZ, FR, HU, IE, LU, SK, SI, UK).

Τα τελευταία δύο χρόνια, **οι περισσότερες χώρες δεν έχουν μειώσει το μέγεθος της υποστήριξης**. Σε όλες τις χώρες πλην της Ολλανδίας η πολιτική υποστήριξης για την επιστροφή και/ή την επανένταξη πολιτών ασφαλών χωρών καταγωγής δεν έχει μειωθεί. Στην **Ολλανδία**, η κυβέρνηση κατέρχθη την υποστήριξη επιστροφής και επανένταξης για πολίτες που διαθέτουν πρόσβαση χωρίς θεώρηση διαβατηρίου στην Ολλανδία (π.χ. χώρες των Δυτικών Βαλκανίων) και εξαίρεσε τους πολίτες χωρών οι οποίες περιβάλλουν την ΕΕ για τους οποίους απαιτείται θεώρηση από την υποστήριξη επανένταξης (π.χ. Αλγερία, Μαρόκο, Τυνησία).

Φαίνεται ότι υπάρχουν κάποιες **διαβαθμίσεις στο μέγεθος της υποστήριξης** που παρέχεται στους πολίτες ασφαλών χωρών καταγωγής, ανάλογα με τη χώρα καταγωγής τους. Φαίνεται ότι τα Κράτη (Μέλη) εφαρμόζουν τις κατωτέρω διαβαθμίσεις: 1) εξαίρεση από κάθε είδος υποστήριξης, 2) εξαίρεση από υποστήριξη επανένταξης αλλά παροχή υποστήριξης οργάνωσης των εγγράφων και κάλυψης των ταξιδιωτικών δαπανών, 3) οι μετανάστες από ασφαλείς χώρες καταγωγής λαμβάνουν λιγότερα χρήματα στο πλαίσιο των προγραμμάτων επιστροφής και/ή επανένταξης σε σύγκριση με μετανάστες άλλων εθνικοτήτων.

²⁷ Οι πολίτες των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων εξαιρούνται από την πρωτοβουλία «1000 EUR για 1000 οικειοθελώς επιστρέφοντες». Αυτό σημαίνει ότι δεν εξαιρούνται συλλήβδην όλοι οι πολίτες τρίτων χωρών ή δεν λαμβάνουν μικρότερη υποστήριξη επιστροφής και/ή επανένταξης.

²⁸ Στη Φινλανδία δεν υπάρχει ειδική πολιτική υποστήριξης για την επιστροφή και/ή την επανένταξη πολιτών ασφαλών χωρών. Ωστόσο, το μέγεθος υποστήριξης εξαρτάται από τη χώρα επιστροφής και, για παράδειγμα, η υποστήριξη για όσους επιστρέφουν στις Βαλκανικές χώρες, οι οποίες θεωρούνται συχνά ασφαλείς χώρες καταγωγής, τείνει να είναι μικρότερη εμπέλειας από εκείνη που παρέχεται σε άλλες χώρες, και, επομένως, υπάρχει κάποιος συσχετισμός.

²⁹ Στην Ολλανδία δεν υπάρχει ειδική πολιτική υποστήριξης για την επιστροφή και/ή την επανένταξη πολιτών ασφαλών χωρών. Στην πράξη όμως, οι πολίτες πολλών ασφαλών χωρών καταγωγής λαμβάνουν μικρότερη υποστήριξη επιστροφής και/ή επανένταξης από τους πολίτες άλλων χωρών. Η μείωση της υποστήριξης επιστροφής και/ή επανένταξης εξαρτάται από το αν ένας μετανάστης διαθέτει πρόσβαση χωρίς θεώρηση διαβατηρίου στην Ολλανδία (και όχι από το αν προέρχεται από ασφαλή χώρα καταγωγής). Τη στιγμή που πολλές εθνικότητες οι οποίες διαθέτουν δικαίωμα πρόσβασης χωρίς θεώρηση διαβατηρίου στην Ολλανδία περιλαμβάνονται επίσης στον κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής, υπάρχει κάποιος σχετικός συσχετισμός.

Το **Βέλγιο** και το **Λουξεμβούργο** αναφέρουν, για παράδειγμα, ότι οι πολίτες ορισμένων ασφαλών χωρών καταγωγής εξαιρούνται τελείως από υποστήριξη επανένταξης και λαμβάνουν μόνο ένα εισιτήριο λεωφορείου ή αεροπορικό εισιτήριο. Στη **Φινλανδία** υπάρχει ένα σύστημα με το οποίο προβλέπονται τέσσερις κατηγορίες χωρών. Κάθε κατηγορία παρέχει διαφορετικό επίπεδο υποστήριξης με μετρητά³⁰ στους επιστρέφοντες. Σημειώνεται ότι υπάρχουν Κράτη (Μέλη) τα οποία παρέχουν υποστήριξη επιστροφής και επανένταξης στους πολίτες ορισμένων ασφαλών χωρών με τον ίδιο τρόπο που παρέχουν την υποστήριξη αυτή και στους πολίτες χωρών που δεν θεωρούνται ασφαλείς. Στην **Ολλανδία**, για παράδειγμα, η Γκάνα, η Ινδία, η Τζαμάικα, η Σενεγάλη και το Τόγκο βρίσκονται στον κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής, αλλά οι πολίτες τους λαμβάνουν την ίδια υποστήριξη επιστροφής και/ή επανένταξης με τους πολίτες άλλων χωρών που δεν συμπεριλαμβάνονται στον κατάλογο. Στη **Γερμανία**, οι πολίτες Γκάνας και Σενεγάλης λαμβάνουν την ίδια υποστήριξη με πολίτες άλλων χωρών, ενώ οι πολίτες Αλβανίας, Βοσνίας, Σερβίας, Μαυροβουνίου, Μακεδονίας και Κοσσυφοπέδιου λαμβάνουν μικρότερης εμβέλειας υποστήριξη στην περίπτωση οικειοθελούς επιστροφής.

Σε πολλά Κράτη (Μέλη) **είναι πιθανές οι εξαιρέσεις**. Στο **Βέλγιο**, για παράδειγμα, προβλέπονται ειδικές ρυθμίσεις για ειδικές κατηγορίες μεταναστών (εγκύους, ηλικιωμένα άτομα, ιατρικές περιπτώσεις) και για οικογένειες με παιδιά. Σε αυτές τις κατηγορίες, η υποστήριξη παρέχεται κατά περίπτωση και πρέπει να αιτιολογείται. Στη **Φινλανδία** η νομοθεσία προβλέπει ότι η ατομική κατάσταση του επιστρέφοντος μπορεί να λαμβάνεται υπόψη είτε για την αύξηση είτε για τη μείωση της εμβέλειας της υποστήριξης. Η **Ολλανδία** επισημαίνει ότι ακόμα και αν τα άτομα από κάποια χώρα εξαιρούνται κατ' αρχήν από την υποστήριξη επιστροφής και/ή επανένταξης, οι αρχές της χώρας μπορούν παρά ταύτα να αποφασίσουν την παροχή υποστήριξης σε μεμονωμένες περιπτώσεις.

Η **Γερμανία** περιγράφει μια **καινοτόμο πρακτική**, με την έννοια ότι έχει θεσπίσει τη λειτουργία προγραμμάτων επιστροφής και επανένταξης τα οποία εστιάζονται ειδικά σε πολίτες από ασφαλείς χώρες καταγωγής ώστε να εξασφαλίζεται μια μακροχρόνια επανένταξη των μεταναστών αυτών στις κοινωνίες των χωρών καταγωγής τους. Παράδειγμα ανάλογου προγράμματος είναι το έργο URA³¹ το οποίο παρέχει στους επιστρέφοντες στο Κοσσυφοπέδιο συμβουλευτικές υπηρεσίες και πολυάριθμες δραστηριότητες επανένταξης και υποστήριξης.

³⁰ Στη Φινλανδία, οι επιστρέφοντες μπορούν επίσης να επιλέξουν υποστήριξη σε είδος αντί σε χρήματα. Τα μεγέθη υποστήριξης είναι μεγαλύτερα για την υποστήριξη σε είδος από την υποστήριξη σε χρήματα, και δεν υπάρχει ανάλογη διαβάθμιση σε συνάρτηση με τη χώρα επιστροφής. Η υποστήριξη σε είδος δεν είναι ωστόσο διαθέσιμη για όλες τις χώρες επιστροφής.

³¹ <http://www.bamf.de/EN/Rueckkehr/Reintegration/ProjektKosovo/projektkosovo-node.html>

Παράρτημα 1 Επισκόπηση ασφαλών χωρών καταγωγής από Κράτη (Μέλη)

Ο παρακάτω πίνακας παρέχει μια επισκόπηση για το ποια Κράτη (Μέλη) έχουν συμπεριλάβει ποιες χώρες στους εθνικούς τους καταλόγους ασφαλών χωρών καταγωγής την 1η Δεκεμβρίου 2017. Παρακαλούμε σημειώστε τις εξαιρέσεις σχετικά με ορισμένες χώρες που επισημαίνονται με τα εξής χρώματα:

Μη ασφαλής για γυναίκες

Μη ασφαλής για ΛΟΑΤ

Μη ασφαλής για μειονότητες

Μη ασφαλής σε ορισμένες περιφέρειες

Παρακαλούμε σημειώστε ότι σε ορισμένους εθνικούς καταλόγους μπορεί να υπάρχουν επίσης χώρες ΕΟΧ. Πρέπει να επισημανθεί ότι η μη εμφάνιση μιας χώρας καταγωγής στον εθνικό κατάλογο δεν σημαίνει ότι το συγκεκριμένο Κράτος (Μέλος) θεωρεί τη χώρα αυτή ως μη ασφαλή. Τα Κράτη (Μέλη) μπορούν να επιλέξουν να μη συμπεριλάβουν ορισμένες χώρες (π.χ. τις χώρες ΕΟΧ) στον εθνικό τους κατάλογο, διότι θεωρούν προφανές ότι οι χώρες αυτές είναι ασφαλείς.

Πίνακας 3. Πίνακας επισκόπησης για το ποια Κράτη (Μέλη) έχουν συμπεριλάβει ποιες χώρες στον εθνικό τους κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής

	AT	BE	BG	HR	CZ	FI ³²	FR	DE	HU	IE	LU	NL	SK	SI	UK	NO ³³
Αλβανία	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X		X	X	X
Αλγερία	X		X	X								X		X		
Ανδόρα												X				
Αργεντινή																X
Αρμενία			X				X									X
Αυστραλία	X								X			X	X			X
Μπανγκλαντές			X											X		
Μπαρμπάντος																X
Μπενίν							X				X					
Βολιβία															X	
Βοσνία-Ερζεγοβίνη	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X		X	X	X
Μποτσουάνα																X

³² Η Φινλανδία δεν διαθέτει κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής, αλλά χρησιμοποιεί την έννοια ασφαλούς χώρας καταγωγής. Μια χώρα μπορεί να θεωρείται ως ασφαλής για έναν αιτούντα με βάση τα μεμονωμένα πραγματικά περιστατικά.

³³ Η Φινλανδία δεν διαθέτει κατάλογο ασφαλών χωρών καταγωγής, αλλά χρησιμοποιεί την έννοια ασφαλούς χώρας καταγωγής. Μια χώρα μπορεί να θεωρείται ως ασφαλής για έναν αιτούντα με βάση τα μεμονωμένα πραγματικά περιστατικά.

	AT	BE	BG	HR	CZ	FI ³²	FR	DE	HU	IE	LU	NL	SK	SI	UK	NO ³³
Βραζιλία												X			X	
Καναδάς	X								X			X	X			X
Πράσινο Ακρωτήριο							X				X					
Χιλή																X
Κίνα			X													
Κόστα Ρίκα																X
Κύπρος (Ελληνικό Τμήμα)																X
Εκουαδόρ															X	
Αίγυπτος																
Αιθιοπία			X													
ΕΕ28	X					X		X	X			X				X
Φερόες Νήσοι																X
Γκάμπια															X	
Γεωργία	X	X	X				X					X				X
Γκάνα	X		X				X	X			X	X	X		X	X
Ισλανδία	X				X				X			X	X			X
Ινδία		X	X			X	X					X			X	X
Ισραήλ						X										X
Τζαμάικα												X			X ³⁴	
Ιαπωνία												X	X			X
Κένυα													X		X	
Κοσσυφοπέδιο	X	X		X	X	X	X	X	X		X	X		X	X	X
Λιβερία															X	
Λιχτενστάιν	X				X							X	X			X
Μακεδονία (ΠΓΔΜ)	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X		X	X	X
Μαλάουι															X	
Μάλι															X	
Μαυρίκιος							X						X		X	

³⁴ Η Τζαμάικα εμφανίζεται ακόμα στον κατάλογο ασφαλών χωρών του ΗΒ, αλλά στην υπόθεση Brown (Jamaica), R (κατόπιν αιτήματος τους) κατά Secretary of State for the Home Department το Ανώτατο Δικαστήριο του ΗΒ αποφάσισε ότι ο χαρακτηρισμός της Τζαμάικα ήταν παράνομος. Αυτό συνέβη διότι, παρά το ότι η Τζαμάικα μπορούσε να θεωρείται γενικά ασφαλής, αυτό όμως δεν ίσχυε για την εκεί κοινωνική ομάδα λεσβιών, ομοφυλόφιλων, αμφιφυλόφιλων και τρανσεξουαλικών ατόμων (ΛΟΑΤ). Κατά συνέπεια, στην πράξη, ο χαρακτηρισμός ασφαλής δεν είναι πλέον αξιόπιστος.

	AT	BE	BG	HR	CZ	FI ³²	FR	DE	HU	IE	LU	NL	SK	SI	UK	NO ³³
Μολδαβία							X								X	X
Μονακό												X				X
Μογγολία	X				X		X					X			X	X
Μαυροβούνιο	X	X	X	X	X		X	X	X		X	X	X	X	X	X
Μαρόκο	X			X								X		X		
Ναμίμπια																X
Νέα Ζηλανδία	X								X			X	X			X
Νιγηρία			X												X	
Νορβηγία	X				X				X			X	X			
Περου															X	
Σαν Μαρίνο												X				
Σενεγάλη							X	X			X	X				
Σερβία	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X		X	X	X
Σεϋχέλλες													X			
Σιέρα Λεόνε															X	
Νότιος Αφρική										X			X		X	X
Νότια Κορέα															X	
Ελβετία	X				X				X			X	X			X
Τανζανία			X													X ³⁵
Τόγκο												X				
Τρινιδάδ και Τομπάγκο												X				
Τυνησία	X			X								X		X		
Τουρκία			X	X					X					X		
Ουκρανία			X								X	X			X	
Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής					X	X						X	X			X
Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής ³⁶									X							
Πόλη του Βατικανού												X				X

³⁵ Όχι για κορίτσια κάτω των 18 ετών, λόγω φόβου ακρωτηριασμού γυναικείων γεννητικών οργάνων ή για τις σεξουαλικές μειοψηφίες ή για τους λευκοπαθικούς (αλμπίνους) στην Τανζανία.

³⁶ Πολιτείες όπου δεν υπάρχει θανατική ποινή

Ευρωπαϊκή
Επιτροπή

Μάρτιος 2018

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (2018). Ασφαλείς Χώρες Καταγωγής - Ενημερωτικό Σημείωμα του ΕΔΜ Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης.

ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ:

EMN website: <http://ec.europa.eu/emn>

EMN LinkedIn page: <https://www.linkedin.com/company/european-migration-network>